

Zviedrijas kokrūpnieki šopavasār prognozē augstākas zāgmateriālu cenas, - bet ne ilgtermiņā...

Avots: Latvijas Mežu sertifikācijas padome

Pēc Zviedrijas kokzāgētavām smagā rudens, kad zāgmateriālu cenas strauji kritās, bet koksnes cenas strauji pieauga, tagad ir atgriezušies optimistiskāka sajūta. Kopš decembra vidus pircēju pusē ir parādījušies signāli par koksnes deficītu un tas ļauj kokzāgētavām piesardzīgi īstenot pastāvīgu cenu paaugstināšanu.

Cenu paaugstinājums svārstās 5-10 % robežās. Lielākā daļa Zviedrijas kokzāgētavu vadītāju ir pārliecināti, ka otrajā ceturksnī pieaugums turpināsies nedaudz straujāk. Pēdējos gados zāgētavu cenu prognozes ir svārstījušās gandrīz vai haotiskā veidā, tādejādi uzsverot tirgus nestabilitāti.

Diemžēl cenu kāpumu nosaka nevis patēriņa pieaugums, bet gan nelielais kokmateriālu piedāvājums. Pircēji, kas gaidīja zemākas cenas, līdz minimumam samazināja savus krājumus. Jautājums, vai šis ir noturīgs pavērsiens Zviedrijas kokzāgētavu cenu ciklā? Izskatās, ka cenas ir sasniegušas zemāko punktu un pavasarī varētu notikt īslaicīgs cenu kāpums. Tomēr ir ļoti apšaubāms, ka tas ir ilgākas izaugsmes rādītājs. Pieprasījums joprojām ir pārāk zems, lai spētu izturēt ražošanas pieaugumu. Tāds pieaugums, iespējams, notiks, ja kokmateriālu cenas pieaugs, tomēr, viss ir atkarīgs no izejmateriāla.

Izejvielu trūkums bremzē kokzāgētavu ražošanu. Zviedrijā 2023. gada novembrī-decembrī zāgmateriālu ražošana zāgētavās samazinājās par 15 % salīdzinājumā ar 2022. gada to pašu periodu. Tas bija ļoti nopietns kritums. Gada beigās samazinājums līdz 17,8 miljoniem kubikmetru ir ievērojams samazinājums - 6,6 %, salīdzinājumā ar 2021. gadu, kad ražošanas apjoms sasniedza maksimālo līmeni - 19 miljonus m³. Ražošanas samazināšanās diez vai ir tirgus pielāgošanās saspīlētajai situācijai. Galvenokārt tas ir saistīts ar koksnes trūkumu. Lielākā daļa Zviedrijas kokzāgētavu rudenī uz laiku apturēja ražošanu tieši izejvielu nepietiekamības dēļ.

Ja var atrast “mierinājumu”, ka kādam citam situācija ar izejvielām ir vēl sliktāka, tad uzmanību var pievērst Centrāleiropai, kur ražošana salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās par 20 %. Šajā gadījumā, visticamāk, runa ir par tirgus un izejvielu izraisītu samazinājumu kombināciju. Visā Eiropā kopējais kokzāģētavu produkcijas apjoms divu gadu laikā ir samazinājies par 13 % jeb 15 miljoniem kubikmetru. Paredzams, ka samazinājums turpināsies. Okeāna otrā pusē – Kanādā, kokzāģētavu produkcija pēdējo divu gadu laikā ir samazinājusies par 9 %, un izskatās, ka tas ir tikai sākums arvien lielākam kritumam, ko izraisījis kokmateriālu trūkums.

Lielākajai daļai zāģētavu 2023. gada 4. ceturksnis bija katastrofāls. No astronomiskas rentabilitātes 21. gada 3. ceturksnī līdz divciparu zaudējumu maržām 2023. gada 4. ceturksnī. Lai atrastu līdzīgus zaudējumu līmeņus, jāatgriežas 2012. gadā... No lielākajām kokzāģētavām, kas ziņoja par 2023.gada 3. ceturksni, tikai SCA izdevās sabalansēt peļņas un zaudējumu līmeni. 2023. gada 4. ceturkšņa apkopotie rādītāji būs vēl sliktāki. Kokmateriālu cenu kāpums vēl nav pilnībā jūtams. Tāda ir situācija šobrīd, un, kā jau parasti, neviens precīzi neko nevar prognozēt arī absolūti neprognozējamās ģeopolitiskās situācijas dēļ